

Vitális István

Vitális István kiváló geológus, műegyetemi tanár, az MTA tagja. Orosháza-Pusztaszenttornyan született, 1871. március 14-én.

Középiskoláit Szarvason végezte, majd Budapesten a Pázmány Péter Tudomány Egyetemen 1893-ban szerzett természetrajz-földrajz-szakos középiskolai tanári oklevelet. Lóczy Lajos a kor kiemelkedő földrajztudósa volt a tanára, akinek tanársegédje lett a diploma megszerzése után. Később Vitális Budapesten gimnáziumi tanárként dolgozott. 1903-ban Selmecebányán az evangélikus líceum tanárává, majd az ottani Bányamérnöki- és Erdőmérnöki Főiskola Geológiai Tanszékének adjunktusává nevezték ki és ugyanott 1912-ben a föld- és ásványtan professzoraként adott elő. A geológus Vitális István 1902-től jelentős szakmai tevékenységet folytatott, néhány példa fontosabb munkái közül: a Balaton-felvidék bazaltos közeteinek vizsgálata; a tihanyi Fehérpart pliocén korú rétegsorának és faunájának leírása, a Balaton-felvidéki kecskekörmök és lelőhelyeik ismertetése; a Rina és Nagy-Balog patak között fekvő terület földtani viszonyairól szóló jelentés, a kapnikbányai fluoritok, a magyarországi magnezit-előfordulások földtan-telepismerettani szempontok szerinti ismertetése, a földgáz- és kőolajkutatással kapcsolatos tanulmányai. A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Főiskola Selmecebányáról Sopronba költözését (1919) követően Vitális István elsősorban az oktatás feltételeinek megteremtésével foglalkozott, később közreműködött a főiskola műegyetemi rangra emelésében. A feladatok megnövekedése miatt 1923-tól két tanszék működött, a földtan-telepismerettani tanszék Vitális István, míg az ásvány-földtani tanszék Vendel Miklós vezetésével. Vitális István ekkor a bányamérnök-hallgatók részére öslénytant, történeti földtant és telepismerettant, a vaskohászok részére vasérc-előfordulások tárgyat adott elő. Külön említésre méltók a heti egész- vagy félnapos kötelező földtan telepismerettani kirándulások,

amelyeket a két tanszék közösen vezetett.

Műegyetemi tanárként 1941-ben ment nyugdíjba, tőle Vendel Miklós (1941-1959) vette át a földtan-teleptani tanszék irányítását. Környékünkön a virágvölgyi kavics- és homokrétegekkel, a téglagyári agyagbányákkal foglalkozott. Részt vett a Balaton környékének tanulmányozásában, az Erdélyi medence és a Kárpátaljai szénhidrogén-kutatás földtani felvételeiben. Az 1919 utáni szénkutatás megindítása is az ő érdeme, valamint több szénlelőhely föltárásának megkezdése, bauxit-kutatásai pedig nagyban segítették hazai bauxitbányászatunkat.

Vitális Istvánt a Magyar Tudományos Akadémia 1920-ban levelező, majd 1943-ban rendes tagjává választotta. A Magyarhoni Földtani Társulat 1942-ben tiszteletbeli tagjává, 1945-ben pedig elnökévé választotta. Négy évtizeden át folytatott odaadó egyetemi oktatásával bányamémökök generációit képezte ki. Vitális István 1947. november 9-én hunyt el Budapesten.

Irodalom:

Sarkady Sándor (szerk.): Aranykönyv 2000. Sopron: Quint Reklámügynökség, 1999. p. 80.

Internet:

História-Tudósnapár weboldala hozzáférés:

<http://www.kfki.hu/physics/historia/historia/egyen.php?namenev=vitalis&nev5=Vit%E1lis+Istv%E1n> Letöltés: 2017. 10. 18.

Miskolci Egyetem Műszaki Földtudományi Kar Földtan-Teleptani Tanszék weboldala hozzáférés: <http://fold1.ftt.uni-miskolc.hu/tsztort.htm> Letöltés: 2017. 10. 18.

Jó szerencsét weboldal hozzáférés: <http://joszerencset.hu/eletrajz/vitalis.htm> Letöltés: 2017. 10. 18.